

BELEŽKE

Neizpolnjevanje obveznosti do socialnega zavarovanja

Številne gospodarske organizacije, zadrage in zasebni delodajalci dolgujejo skladom socialnega zavarovanja velike vsote

Pravočasno vplačevanje prispevka za socialno zavarovanje ne pomeni samo izpolnitve finančne obveznosti, ki jo predpisujejo zakoni, temveč hkrati kaže tudi pravičen odnos do družbenih skladov, katere upravlja ta služba. V večini primerov je odnos zavezancev do skladov socialnega zavarovanja pravičen in prihajajo vplačila pravočasno. Je pa niz primerov, ki kažejo, da nekatere gospodarske organizacije, zadrage in zasebni delodajalci ne izpolnjujejo pravočasno svojih obveznosti do socialnega zavarovanja. Tokrat se bomo pomudili pri primerih iz Hrvatske, ker so bili objavljeni na nekaterih posvetovanjih v Republiškem zavodu za socialno zavarovanje. To ne pomeni, da tudi v drugih krajih ni podobnih primerov. Nasprotno, imamo jih v isti meri, kakor je to primer z zavezanci socialnega zavarovanja na ozemlju Hrvatske.

Splošno vti je na splošno naslednji. V prvih 8 mesecih leta 1956 so izdatki presegli dohodek za več 100 milijonov dinarjev. Pri tem so izračunali, da je plan dohodkov odpovedal za približno 7%. Zato so tudi nekateri objektivni vzroki v zvezi z nerazčistišnimi odnosi med zavezanci in zavodom, daleč največ pa je subjektivnih vzrokov. Dejstvo je predvsem, da se mnogi dohodki socialnega zavarovanja nepopolno realizirajo zato, ker številni obvezanci zadržujejo vplačila prispevka, ali pa se mu celo izmikajo. Takih pojavov pogosto ne more preprečiti niti Narodna banka, a katere strožjo kontrolo vplačil bi bilo mogoče onemogočiti nemarnost, a včasih tudi neposredno namero izgrajiti in izmakniti se obveznostim.

Revijska služba Republiškega zavoda za socialno zavarovanje Hrvatske je ugotovila, da številni obvezanci dolgujejo velike vsote denarja. Ob nekem pregledu je 99 zavezancev dolgovalo nad 50 milijonov dinarjev. Razen tega so tudi podjetja, ki že več let dolgujejo milijonske vsote, kakor je to primer s tovarno »Podravka« iz Koprivnice.

Pogosto so dolžniki socialnega zavarovanja tudi ljudski odbori. Tako dolguje na primer občinski ljudski odbor Samobora nad 2 milijona dinarjev, podobna pa je primer tudi z občinami v Daruvarju, Opatiji in drugih krajih. To dejstvo je toliko bolj čudno, ker določajo predpisi, da nadzirajo zakonitost poslovanja zavodov za socialno zavarovanje na določenih področjih prav ljudski odbori. Pri tem so pa prav oni tisti, od katerih mnogi dolgujejo skladom socialnega zavarovanja.

Posebne težave glede realizacije svojih dohodkov ima socialno zavarovanje pri kmetijskih zadrugah, pri katerih so še velike vsote na račun neplačanega prispevka. Samo 17 zadrug v okraju Slavonski Brod dolguje socialnemu zavarovanju nad 11 milijonov dinarjev. Uslužbenec socialnega zavarovanja, ki so skušali doseči vplačila te vsote, je bil naveden čuden razlog, ki verjetno nima nobene realne osnove. Rekli so jim namreč, da se bodo zadržali, če jih bodo prisilili plačati dolg, razformirale! Jasno je, da

take izgovore ni mogoče sprejeti kot realne in opravičljive.

Znatne vsote dolgujejo tudi zasebni delodajalci — skupno nad 90 milijonov dinarjev. Največji delež dolga odpade na Zagreb (22 milijonov dinarjev), nato na Reko, Split in Osijek, kar pomeni, da gre za najbolj razvita središča na Hrvaškem. Največji del te vsote odpade na zasebne obrtnike, pri katerih je pogost pojav, da ne prijavljajo dejanskih zaslužkov zavarovanih oseb, a tudi vseh zaposlenih oseb, s čimer oškodujejo sklade socialnega zavarovanja.

Skladi socialnega zavarovanja so oškodovani tudi zaradi neraznih postopkov v posameznih zavodih, kjer je kontrola odprla veliko finančnih prekrškov. Po svoje je tudi to prispevalo, da je bilanca skladov socialnega zavarovanja v prvih 8 mesecih negativna. Naj navedemo nekaj primerov. Bivši zavod v Petriju je dal podjetju »Privreda« posojilo 2 milijonov dinarjev, kreditiral pa je tudi blagajni vzajemne pomoči uslužbenec ljudskega odbora nad 80.000 dinarjev. Zavod v Našicah je dal ljudskemu odboru občine Donji Miholjac posojilo v višini 3 milijonov dinarjev, zavod v Vinkovcih pa okrajnemu ljudskemu odboru prav tako 3 milijone dinarjev.

Včasih poudarjamo, da uporabljamo sklade socialnega zavarovanja neenakomerno in neracionalno in da to po svoje pogosto prispeva k negativni bilanci. Nedvomno so taki primeri, pri tem pa ne smemo pozabiti tudi tiste, ki smo jih že prej našli. Popolnoma jasno je, da je treba zaostrijeti kontrolo nad porabo sredstev, posebej pa nad vplačili prispevkov. Tu morajo posebno pomagati banke in ljudski odbori.

J. 3.

PROBLEM STANOVANJSKE GRADITVE V BOSNI IN HERCEGOVINI

Zavod za gospodarsko planiranje Bosne in Hercegovine je izdelal reliefen prikaz stanovanjskega položaja v tej republiki. Po tem prikazu odpade v Jugoslaviji na enega prebivalca povprečno 8,7 kvadratnega metra stanovanjske površine) v Belgiji 14,5, Franciji 22,9, Italiji 16,7, na Švedskem 16,2, v Švici 16,5, medtem ko je v Bosni in Hercegovini to povprečje znatno nižje — le 5,8 na prebivalca. Če upoštevamo samo mesta, tedaj se položaj nekoliko popravi, Jugoslovansko povprečje znaša 11,6, bosansko-hercegovsko pa 9,3 kvadratnega metra.

Tudi oprema stanovanj govori o zaostalosti stanovanjskega skada. Če upoštevamo samo mesta nad 5000 prebivalcev, tedaj odpade v Jugoslaviji na 100 stanovanj 66 kuhinj, 14 kopalnic in 26 vodovodov, v Bosni in Hercegovini pa 44 kuhinj, 14 kopalnic in 24 vodovodov.

Od leta 1947 do 1954 je bila vložena v gradnjo stanovanj velika vsota, 26 milijard. V 149 mestih FLRJ je bilo zgrajenih 51 %

istega števila stanovanj, ki so

bila zgrajena v razdobju 1931 do 1940, medtem ko se je v sami Bosni in Hercegovini ta odstotek dvignil na 98. To je posledica tudi sorazmerno močnejše investicijske graditve, hkrati pa tudi večjih vojnih uničenj, ki so prizadela to republiko.

Zavod za planiranje razpolaga s podatki, koliko je bilo skupno zgrajenih stanovanj v letu 1953 in 1954. Gradilo se je 19.929 stanovanj, dograjenih pa je bilo 14.150. Zanimivo pa je, da nad 12.000 stanovanj odpade na privatni sektor. Zavod iz tega sklepa, da bi bilo potrebno ob vseh podvzetih ukrepih nadaljevati pomoč zasebnikom s krediti, a še bolj in bolj smelo financirati zadržno stanovanjsko graditev.

Letošnji predpisi, da se iz plačnega sklada obvezno izloči 10 % za stanovanjsko graditev, bodo prinesli tej republiki novih 2900 milijonov dinarjev. Z drugimi sredstvi skupaj bo to znašalo okrog 5 milijard, kar je mnogo več kakor prejšnja leta.

L. B.

Potreba po pospeševanju proizvodnje končnih izdelkov lesne industrije

Pred vojno je bila proizvodnja končnih izdelkov naše lesne industrije zelo malo razvita. V skupni vrednosti lesno-industrijske proizvodnje je sodelovala samo s 14 odstotki, medtem ko so žage z okrog dve tretjini vrednosti proizvodov zavemale vladajoče mesto.

Neugodna struktura prebivalstva z nizko udeležbo mestnega in industrijskega prebivalstva, ki je glavni potrošnik industrijskega blaga, in omejena kupna moč vsega prebivalstva ni omogočala, da bi se bolj razvijala industrijska proizvodnja za potrebe široke potrošnje. Razen tega pa so te izdelke, zlasti pohištvo izdelovali po večini obrtniki. Industrija je izdelovala majhno število artiklov za široko potrošnjo: vžgalice, svinčnike, merila in učila, sobno in upognjeno pohištvo serijske proizvodnje, nekatere lesno strgarske izdelke in podobno.

Tudi stanovanjska gradnja je večino svojih potrebnih gradbenih, mizarskih del krila iz obrtniške proizvodnje, medtem ko je parket uporabljala v omejenih količinah.

Nezadostno razvita predelovalna industrija, zlasti kemična in živilska, ki sta največja potrošnika embalaže skupno z omejenim prometom blaga med mestom in vasjo, ni postavljala večjih zahtev po embalaži.

Kmalu po osvoboditvi je hkrati z razvojem stanovanjske gradnje in zaradi povečanih potreb široke potrošnje začela rasti tudi proizvodnja končnih izdelkov lesne industrije. V zadnjih letih se je občutno povečal tudi izvoz teh izdelkov. Tako se je vrednost proizvodnje končnih izdelkov povečala od 8,6 milijonov dinarjev leta 1939 na 31,6 milijonov dinarjev v letu 1955 ali za 367 odstotkov.

Zlasti je porasla proizvodnja pohištva — za okrog sedemkrat v primerjavi s predvojno, nadalje artiklov za domače, šolske, športne in druge potrebe — za okrog šestkrat, medtem ko je proizvodnja drugih

artiklov, kot je embalaža, parketi, mizarski izdelki, svinčniki, vžgalice, itd. porasla za dva in pol do trikrat.

S tako povečanim obsegom proizvodnje niso krite samo povečane potrebe stanovanjske gradnje, prometa in osebne potrošnje v državi, temveč je omogočeno občutno povečanje izvoza končnih lesnih izdelkov. Tako je izvoz končnih lesnih izdelkov porasel od 1,7 milijonov dolarjev leta 1939 na 5,7 milijonov dolarjev leta 1953, na 7,4 milijonov leta 1954 in na 10,3 milijonov dolarjev leta 1955 in teži po nadaljnjem porastu.

Precej se je spremenila tudi struktura proizvodnje in izvoza lesne industrije. Tako se je predvojna udeležba končne lesne predelave v proizvodnji povečala od 14 odstotkov na 35 odstotkov leta 1955, v izvozu pa od 3 na 18 odstotkov. Toda kljub temu se pred lesno industrijo postavljajo velike naloge glede na njen nadaljnji razvoj, na potrebo pospeševanja lesne industrije in njene usposabljanja za nastop na inozemskem trgu kakor tudi za černejšo in sodobnejšo proizvodnjo za domače potrebe. Predvsem je treba rekonstruirati obstoječe obrate, od katerih je treba večje število usposobiti, da bodo iz obrtniške oz. romaj napol industrijske proizvodnje prešli na industrijsko in serijsko proizvodnjo z vse večjo usmeritvijo na specializacijo. Tako bi lahko z manjšimi naložbami, toda s povečano proizvodnjo in zmanjšanimi stroški prešli na izdelavo sodobnih in cenovnih izdelkov. To zlasti velja za proizvodnjo pohištva in drugih artiklov široke potrošnje tako za domače kakor tudi za inozemsko tržišče. Brez tega naša končna lesna industrija ne bo mogla ob vse hujši konkurenci na inozemskem trgu in vse večjih zahtevah domačega trga izvršiti svojih nalog.

Inž. B. Stamenković

Ob pripombi v »Ekonomske politiki«

(Nadaljevanje z 9. strani)

družbenih stimulansov, ne glede na to, da resne materialne težave pritiskajo našega delovnega človeka. S premagovanjem teh materialnih težav, posebno »a z razširjenostjo materialne vloge komunalne uprave, bo vloga »družbenega stimulan- sa« še pomembnejša — dominantna za razmerje delovnega človeka do delovne produktivnosti pri spoznavanju in razvijanju vseh činteljev, ki to produktivnost povečujejo.

Izhajajoč s tega stališča je naš uvodnik tudi razpravljati o vseh teh osnovnih činteljih delovne produktivnosti. Stori je to v želji, da bi pomagal vsakemu delovnemu človeku pri spoznavanju teh činteljev, da bi tako še bolj vzpodbudil aktivnost za njihovo popolno mobilizacijo in nadaljnji razvoj.

Ljubislav Marković

Novo perspektive: most na Savi pri Beogradu